

Avdelningen för regioner och miljö
Sara Frankl
010-479 48 04

Miljö- och energidepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
gunilla.blomquist@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkande av Agenda 2030- delegationen, SOU 2019:13

Agenda 2030 och Sverige: Världens utmaning – världens
möjlighet

Statistiska centralbyråns (SCB) yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikansvarig myndighet, ansvarig för samordningen av systemet för den officiella statistiken och för samordningen av utveckling, produktion och tillgängliggörande av statistik för uppföljning av Sveriges genomförande av Agenda 2030.

I. Sammanfattning av SCBs yttrande

SCB delar flera av delegationens bedömningar, framförallt vad avser frågor med bäring på uppföljningen av genomförandet av Agendan och rörande vikten av förstärkt samordning och bred samverkan. För att samverkan ska få genomslag i genomförandet kommer resurser att krävas. SCB vill framhålla att detta även gäller för den statistiska uppföljningen.

SCB tillstyrker förslaget om ett riksdagsbundet mål och menar att ett sådant, genom att förtydliga inriktningen för genomförandet av Agenda 2030, skulle möjliggöra en tydligare och mer ändamålsenlig process för uppföljningen. Att regeringen anger för riksdagen hur den avser återrapportera genomförandet skulle ytterligare understödja tydligheten i uppföljningen genom att ge grund för systematiken i denna.

SCB betonar myndighetens roll som samordnare av den statistiska uppföljningen och den kompetens om Agenda 2030 som har byggts upp på myndigheten. SCB menar att om ett uppdrag att ta fram ett förslag på hur en Agenda 2030-bilaga till budgetpropositionen kan utformas ska ges så bör uppdraget vara till Ekonomistyrningsverket *i nära samarbete* med Statistiska centralbyrån.

SCB tillstyrker förslaget om att inrätta en kommitté (eller liknande funktion) med uppdrag att ta ett helhetsgrepp om uppföljning,

utvärdering och förslagsställande. Kommittén bör inledningsvis få i uppdrag att översätta delmålen i Agendan till en svensk kontext. Kommittén (eller liknande funktion) bör ha ett nära samarbete med SCB.

SCB delar delegationens bedömning att det finns behov av, och efterfrågan på, ett sammanhållet digitalt tillgängliggörande av data och statistik för uppföljning av Agenda 2030. SCB gör bedömningen att en sådan plattform eller portal lämpligast bör utvecklas inom ramen för SCBs befintliga webbplats och arkitektur. SCB vill i sammanhanget poängtera att tillgängliggörande av den statistiska uppföljningen är ett så pass omfattande åtagande att det inte kan rymmas inom ett generellt uppdrag till myndigheterna om att kommunicera och tillgängliggöra information om genomförandet av Agenda 2030.

II. Allmänna synpunkter

Samordning och samverkan är ett genomgående tema i betänkandet. För att samverkan ska få genomslag i genomförandet kommer resurser att krävas. SCB vill framhålla att detta även gäller för den statistiska uppföljningen. SCB vill i detta sammanhang betona den roll som den statistiska uppföljningen spelar för genomförandet av Agendan, genom att ge ett sammanhållet, oberoende och faktabaserat kunskapsunderlag till den vidare diskussionen om genomförandet av åtagandet.

Den statistiska uppföljningen av Agenda 2030 ger en unik möjlighet att identifiera luckor i systemet för den officiella statistiken. Bl.a. har SCB redan pekat på behovet av ett mer sammanhållet statistikansvar för statistik om funktionshinder och situationen för personer med funktionsnedsättning. Ytterligare exempel är att samordningen av den officiella statistiken, och därmed samordningen av den statistiska uppföljningen av Agenda 2030, skulle underlättas av att områdena bostadsstatistik och folkhälsa fördes in i bilagan till förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

III. Yttranden om specifika skrivningar, förslag och bedömningar i betänkandet

Rubrikerna i följande text motsvarar rubrikerna i betänkandet.

Sammanfattning

Konsekvenser av förslagen – och av att inte agera

Delegationen skriver på sid. 25 att de konkreta förslag som läggs fram inte medför några konsekvenser för de ekonomiska ramarna som berörda delar av statsförvaltningen har att verka inom. Men att det däremot kan komma att krävas omprioriteringar.

SCB har sedan början av 2017 tillgängliggjort resurser internt för att kunna genomföra de regeringsuppdrag vi blivit tilldelade. Det har under arbetet blivit tydligt att de resurser som har kunnat styras till verksamheten från den befintliga budgeten inte har räckt för att samordning och samverkan ska kunna bedrivas på ett för alla inblandade ändamålsenligt sätt. I delrapporten *Samordning av den statistiska uppföljningen av Agenda 2030* som SCB levererade till Miljö- och energidepartementet den 8 april i år tydliggjordes de utmaningar SCB står inför. SCB menar att adekvat finansiering behöver säkerställas genom omprioriteringar inte bara inom myndigheten utan även ur ett större statsförvaltningsperspektiv för att uppdraget ska kunna genomföras med en fortsatt hög ambitionsnivå utan att annan viktig verksamhet inom myndigheten blir lidande.

3.3 Agenda 2030 – ett ramverk för hållbar utveckling

Delegationen menar att Agenda 2030 på ett tydligare sätt än tidigare innebär en samlad ansats till hållbar utveckling och att Agendan illustrerar hur många olika existerande perspektiv och sakfrågor kommer samman i det övergripande målet om en hållbar utveckling. SCB vill framhålla att uppföljningen på motsvarande sätt är en samlad ansats som på olika sätt kopplar till och binder samman olika sektorsvisa uppföljningar till en sammanhållen uppföljning på en mer övergripande nivå. Den statistiska uppföljningen av Agendan kan bidra till att helheten, synergier och suboptimeringar tydliggörs.

4.1 Sveriges omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle

På sid. 59 refererar delegationen till den bedömning som gjordes av SCB 2017 att 20 procent av indikatorerna är uppfyllda för Sveriges del. SCB vill tydliggöra att den bedömning SCB gjorde 2017 inte kan tolkas som att Sverige därmed *inte* har uppfyllt 80 procent av indikatorerna. SCBs bedömning var att 20 procent av indikatorerna hade (eller bedömdes

ha) ett värde som mycket tydligt indikerade att den del av delmålet indikatorn var tänkt att mäta var uppfylld. Bedömningen gjordes också mycket snävt, dvs. där det inte kunde råda något tvivel om att värdet antingen var 100 % eller 0 (eller näst intill) eller där indikatorn angav ett värde väsentligt högre eller lägre än ett som angivits i delmålet (något som bara förekommer i enstaka fall). Det är värt att framhålla att SCB *inte* har gjort någon bedömning av hur stor del av delmålen som Sverige uppfyller då detta skulle kräva att delmålen först ges nationella målnivåer.

Delegationen skriver i första stycket på sid. 60 att Sverige bör mäta sin utveckling mot motsvarande utveckling i andra rika länder med gynnsamma förutsättningar. SCB vill i detta sammanhang framhålla att myndigheten har pekat på brister i den återkommande uppföljningen av Agendans genomförande som OECD utför. Dessa brister bör analyseras om Sverige avser använda sig av OECDs uppföljning för nämnda jämförelser med andra rika länder.

Att översätta de globala målen till svensk kontext

Delegationen menar att en fortsatt analys av hur väl befintliga riksdagsbundna mål sammantaget leder i riktning mot en hållbar utveckling behöver genomföras. Att på ett sådant mer systematiskt sätt översätta de nationella målen till en svensk kontext skulle också tydliggöra den statistiska uppföljningen och möjligheten att förstå hur Sverige ligger till i förhållande till mål och delmål.

5.1 Riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030

SCB tillstyrker förslaget och gör bedömningen att ett riksdagsbundet mål skulle förtydliga inriktningen för genomförandet av Agenda 2030 vilket också torde möjliggöra en tydligare och mer ändamålsenlig process för uppföljningen. Att regeringen anger för riksdagen hur den avser återrapportera genomförandet skulle ytterligare understödja tydligheten i uppföljningen genom att ge grund för systematiken i denna.

5.2 Agenda 2030 i den statliga budgeten

SCB tar inte ställning till frågan *om* regeringen bör åta sig att redovisa en Agenda 2030-bilaga i budgetpropositionen fr.o.m. 2022. Däremot vill SCB betona myndighetens roll som samordnare av den statistiska uppföljningen samt den kompetens om Agenda 2030 som har byggts upp på myndigheten. SCB menar att *om* ett uppdrag att ta fram ett förslag på hur en Agenda 2030-bilaga kan utformas ska övervägas så bör uppdraget ges till Ekonomistyrningsverket *i nära samarbete* med Statistiska centralbyrån och att samråd ska ske med övriga berörda myndigheter.

Delegationen menar att utformningen av förslaget bör ta hänsyn till befintliga målsystem som regeringen tidigare beslutat om. SCB vill i det sammanhanget påminna om SCBs förslag i delrapporten *Samordning av den statistiska uppföljningen av Agenda 2030* om att bättre harmoniera uppföljningen och den nationella indikatorlistan och tydligare beskriva hur de hänger ihop. Ett nära samarbete mellan ESV, SCB och ansvariga för de befintliga målsystem som delegationen refererar till kan bidra till ökade synergier och därmed till ökad effektivitet i den statistiska uppföljningen av Agendan, liksom i statistiksystemet i stort.

6.1 En Agenda 2030-kommitté t.o.m. 2030

SCB delar delegationens bedömning att regeringen bör tillsätta en kommitté (eller liknande) med ett uppdrag som svarar mot ett helhetsperspektiv på uppföljning, utvärdering och förslagsställande.

SCB har ett helhetsperspektiv på den *statistiska* uppföljningen men ser behovet av ytterligare en oberoende aktör med ett mer övergripande ansvar för uppföljning och utvärdering av policy, initiativ och planer som inte låter sig fångas av statistiken. Det finns dessutom behov av en funktion som kan överbrygga organisatoriska barriärer och ta tillvara möjliga synergieffekter på ett adekvat och samordnat sätt. SCB menar att den integrerade synen på uppföljning där statistiken är en del av en större helhet är avgörande för att få en rättvisande uppföljning som leder till engagemang och handling.

Kommittén (eller liknande funktion) bör inledningsvis få i uppdrag att lämna förslag till regeringen på en översättning av delmålen i Agendan till en svensk kontext. I ett sådant arbete bör SCB delta då den statistiska uppföljningen kan utvecklas mot bättre ändamålsenlighet ju tidigare i en sådan process som de statistiska aspekterna kan tas tillvara.

Kommittén (eller liknande funktion) bör ha ett nära samarbete med SCB. Om den organisation delegationen föreslår blir verklighet bör en expert eller sakkunnig från SCB förordnas till kommittén. SCB kan bidra i kommittén genom den djupa kunskap som byggts upp på myndigheten såväl genom uppdraget som samordnare av den statistiska uppföljningen som genom myndighetens aktiva bidrag och ledande roll i det internationella arbetet med uppföljningen av Agendan. Ett deltagande från SCB i kommitténs arbete skulle också skapa möjligheter till säkring av den statistiska uppföljningens ändamålsenlighet och säkra synergier mellan uppdragen.

Årlig rapport och eventuell fördjupad redovisning

SCB tillstyrker att det är angeläget att få till en väl fungerande årscykel så att alla delar i uppföljnings- och utvärderingsarbetet kommer så väl till nytta som möjligt. SCB planerar en genomgång av

publiceringstidpunkter för statistiken som ligger till grund för indikatorerna i den föreslagna nationella indikatorlistan. Detta perspektiv bör också tas med för att få en så bra balans som möjligt mellan aktuella underlag och möjligheter till beredning.

8.3 Stärk barns och ungas kunskap om Agenda 2030

Delegationen föreslår uppdrag till Skolverket i samverkan med Skolinspektionen som har koppling till delmål 4.7 i Agendan. SCB är engagerade i ett arbete med att ta fram statistik för att följa upp delmål 4.7. SCB deltar också i det internationella arbetet med att utveckla statistiken. Skolverket och Skolinspektionen bör därför i ett eventuellt uppdrag samråda med SCB för att samordningsvinster mellan genomförande och statistisk uppföljning ska kunna tas tillvaratas.

11.7 Förstärkt lagstiftning om mänskliga rättigheter och utökad hållbarhetsrapportering

SCB har vid flera tillfällen kontaktats av företag och företrädare för företagsföreningar som söker kunskap om hur de kan rapportera sitt bidrag till genomförandet av Agenda 2030. Så som uppföljningen är utformad finns det mycket lite som visar företagets direkta bidrag. Av den anledningen deltar SCB gärna i en fortsatt dialog om hållbarhetsrapportering. Om statistikproduktionsperspektivet finns med från början kan onödig extra börda på företag undvikas.

I Danmark pågår utveckling av statistisk uppföljning av näringslivets bidrag till genomförandet av Agendan som kan inspirera.

13.2 Civila samhället och Agenda 2030

SCB delar delegationens bedömning att det civila samhällets aktörer har en viktig roll att spela i såväl genomförandet som i uppföljningen av Agenda 2030. Inte minst för uppföljningsarbetet är den roll som civila samhället spelar i att driva på och utkräva ansvar viktig. SCB har fört dialog med civila samhällets organisationer i samband med att den statistiska uppföljningen har utvecklats. SCB ser att vidare dialog är viktig för den fortsatta utvecklingen av den statistiska uppföljningen.

Kanada och Nederländerna har arbetat med att ta in statistik från civila samhället i uppföljningen. Dessa länders erfarenheter torde kunna tas tillvara i Sverige.

14.2 Politiska åtgärder och insatser ger effekt

Sverige ska aktivt bidra till Agendans genomförande globalt

SCB menar att ett ambitiöst genomförande av Agendan kräver en ändamålsenlig uppföljning för beslutsfattande och ansvarsutkrävande och vill därför framhålla att Sverige på motsvarande sätt som för genomförandet har ett ansvar att bidra till Agendans *uppföljning* även globalt. Detta ansvar innefattar att bidra till utvecklingen av en statistisk uppföljning som möjliggör styrning av genomförandet, ansvarsutkrävande och att säkerställa att ingen lämnas utanför. Detta kan bl.a. göras inom utvecklingssamarbetet genom såväl finansiellt som tekniskt stöd.

SCB vill i det här sammanhanget uppmärksamma regeringen på den viktiga roll Sverige och SCB spelar i utvecklingen av statistiksystem i låg- och medelinkomstländer med svaga statistiksystem. SCB har ett gott anseende vad gäller statistiskt utvecklingssamarbete i världen och Sverige är en av de största bidragsgivarna globalt på området statistikutveckling.

SCB har också tagit en aktiv och ledande roll i det arbete som görs inom FN:s statistikkommissionens (UNSC) expertgrupp för den statistiska uppföljningen av Agendan. Gruppen har i uppdrag att ta fram ett globalt indikatorramverk och fortlöpande utveckla det. Det är viktigt att utvecklingsländerna har möjlighet att aktivt delta i detta och har kapacitet att tillämpa det på nationell nivå. Detta förutsätter kunskap och robusta nationella statistiska system. Svensk policy på området är tydlig i att Sverige ska stötta statistisk kapacitetsutveckling.

Det är därför av vikt att den kompetens som finns på SCB vad avser statistisk uppföljning av Agenda 2030 kan utvecklas och tas i anspråk i projekt som syftar till att bidra till utvecklingen av partnerländers kapacitet på området.

15.1 Att kommunicera och tillgängliggöra information om genomförandet av Agenda 2030

SCB delar delegationens bedömning att de statliga myndigheterna bör kommunicera och tillgängliggöra hur den egna verksamheten bidrar till genomförandet av Agenda 2030. SCB vill dock betona att trots att den statistiska uppföljningen ska ses som ett viktigt bidrag till genomförandet av Agendan, och att kommunikationen av den är ett viktigt verktyg för att skapa engagemang och driva på utvecklingen, så är kommunikationen och tillgängliggörandet av den statistiska uppföljningen så pass omfattande att det inte kan rymmas inom ramen för ett generellt uppdrag till myndigheterna.

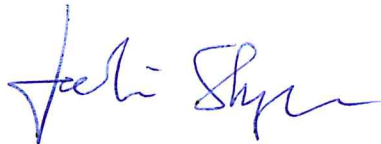
15.3 Fördjupad analys om digital plattform

SCB delar delegationens bedömning att det finns behov av, och efterfrågan på, ett sammanhållet digitalt tillgängliggörande av data och statistik för uppföljning av Agenda 2030.

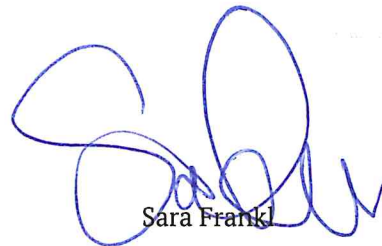
SCB gör bedömningen att en sådan plattform eller portal lämpligast bör utvecklas inom ramen för SCBs befintliga webbplats och arkitektur. En sådan lösning ger möjlighet att nyttja befintlig arkitektur, kompetens som finns kring verktyg och publicering och processer för förvaltning, utveckling och uppdatering. Att data och statistik för uppföljning av Agendan publiceras på SCBs webbplats signalerar också vikten av att statistiken är oberoende från politiskt eller annat inflytande och att ett genomtänkt kvalitetsarbete värderas i uppföljningen.

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, avdelningscheferna Marie Haldorson och Mikael Schöllin, biträdande avdelningschef Viveka Palm, verksamhetsjurist Annika Lundbäck Melz, handläggare Magnus Häll samt föredragande Sara Frankl, sakkunnig.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Sara Frankl